

KIRJALLINEN KYSYMYS 888/2006 vp

Lapset ja rekisteröity parisuhde

Eduskunnan puhemiehelle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 17.4.2002 toimikaudeksi 18.4.2002—30.6.2003 työryhmän selvittämään rekisteröityihin parisuhteisiin liittyviä erityiskysymyksiä. Työryhmän tavoitteena oli selvittää ongelmia, jotka liittyvät rekisteröidyssä parisuhteessa elävien mies- ja naisparien lasten asemaan, sekä tehdä tarvittavat ehdotukset lainsäädäntömuutoksista.

Toimikunnan keskeisin ehdotus oli mahdollistaa perheiden sisäinen adoptio rekisteröidyssä parisuhteissa. Tämän ehdotuksen toteuttaminen ratkaisisi useimmat rekisteröidyssä parisuhteessa elävien mies- ja naisparien lasten asemaan liittyvät ongelmat. Lisäksi toimikunta ehdotti lukuisia pienempiä, mutta merkityksellisiä parannuksia ns. sateenkaariperheiden nykyiseen lainsäädännölliseen asemaan.

Toimikunta esitti muun muassa, että rekisteröidyille pareille annettaisiin mahdollisuus yhteisen ottolapsen ottamiseen silloin, kun kysymys on lähipiiriin kuuluvasta lapsesta, jolle on järjestettävä uusi koti esimerkiksi vanhempien kuoleman vuoksi. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että lapsen edun niin vaatiessa voitaisiin erotilanteessa vahvistaa tapaamisoikeus lapsen ja hänen vanhempansa rekisteröidyn puolison välille.

Yksittäisten lasten kannalta merkittävää olisi myös toteuttaa esitys, jonka mukaan perhevapaita ja niiden ajalta maksettavia sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia koskeva lainsäädäntö tulee tarkistaa siten, että rekisteröidyssä parisuhteessa elävät perheet olisivat samassa asemassa kuin avio- tai avoliitossa asuvat perheet.

Hallituksen esityksessä vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ehdotetaan, että rekisteröidyn parin osapuolet voivat jakaa vanhempainvapaakauden ja siihen liittyvät etuudet keskenään. Tämä on positiivinen uudistus. Se antaa molemmille samaa sukupuolta oleville vanhemmille mahdollisuuden jäädä vuorollaan kotiin lapsen ollessa pieni, mikä on lapsen edun mukaista.

HE 112/2006 vp jättää kuitenkin osan Lapset ja rekisteröity parisuhde -toimikunnan perhevapaita ja -etuuksia koskevista esityksistä huomiotta. Esitys jättää samaa sukupuolta olevat puoliset edelleen eräiden keskeisten perheetuuksien ulkopuolelle ja asettaa näiden vanhempien lapset siten eriarvoiseen asemaan verrattuna niiden perheiden lapsiin, joissa vanhemmat ovat eri sukupuolta ja asuvat yhteisessä taloudessa.

Lapset ja rekisteröity parisuhde -toimikunnan mietinnössä nostetaan vanhempainvapaan jakamisen lisäksi esiin muun muassa seuraavat samaa sukupuolta olevien parien vanhempainvapaiden ja -etuuksien uudistamistarpeet:

1) Kun lapsi syntyy naisparin perheeseen, on lapsen synnyttäneellä äidillä oikeus äitiysrahaan. Juridisen äidin samaa sukupuolta olevalla elämänkumppanilla eli sosiaalisella äidillä ei sen sijaan ole mahdollisuutta isyysvapaata vastaavaan perhevapaaseen eikä vastaaviin rahaetuuksiin.

2) Miesparin perheessä elävän vastasyntyneen lapsen tilanne on monimutkaisempi. Lapsen synnyttänyt äiti on oikeutettu äitiyspäivära-

haan synnytyksen perusteella. Sairausvakuutuslaki ei ota huomioon tilannetta, jossa lapsi ei elä äitinsä kanssa. Isä, joka ei elä yhteistaloudessa lapsen äidin kanssa, ei ole oikeutettu isyyyspäivärahaan, vaikka lapsi elää isänsä kanssa. Näin olleen miesparin perhe jää lapsen syntymän yhteydessä kokonaan sairausvakuutuslain ulkopuolelle, vaikka lapsi asuisi heidän taloudessaan ja he tosiasiallisesti hoitaisivat lasta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus toteuttaa Lapset ja rekisteröity parisuhde -toimikunnan tekemät esitykset?

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2006

Rosa Meriläinen /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Rosa Meriläisen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 888/2006 vp:

Aikooko hallitus toteuttaa Lapset ja rekisteröity parisuhde -toimikunnan tekemät esitykset?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rekisteröidyssä parisuhteessa olevien puolisoiden asemaa yhdenvertaisuuden ja vanhempainpäiväraha-oikeuksien näkökulmasta on viimeksi tarkasteltu kirjallisen kysymyksen KK 800/2006 vp yhteydessä. Kuten tuolloin vastauksessa todettiin, voimassa olevan sairausvakuutuslain säännökset liittyvät ehdottomalla tavalla lapsen vanhemman sukupuoleen, eivätkä ne tunnista perhemuotoa, jonka samaa sukupuolta olevat osapuolet ovat rekisteröineet parisuhteensa siten kuin parisuhdelaisissa säädetään. Rekisteröidyn parisuhteen osapuolet ovat näin ollen vanhempainpäiväraha-oikeuden osalta eri asemassa kuin avo- tai avioliitossa olevat miehen ja naisen muodostamat parit.

Eduskunnalle on syysistuntokaudella annettu hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja

työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Esitykseen sisältyy ehdotus vanhempainrahakauden jakamisesta rekisteröidyn parisuhteen osapuolten kesken. Ehdotus koskisi vanhempainrahan jakamista sekä lapsen syntyessä rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle että puolison ottaessa ottolapsen. Kuten avioliitossa olevilla puolisoillakin, oikeus edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että jommallakummalla rekisteröidyn parisuhteen osapuolella on oikeus vanhempainpäivärahaetuuteen.

Hallituksen esityksessä perhevapaa-oikeuden laajentaminen on rajattu koskemaan nimenomaan vanhempainrahakauden jakamista. Muita vanhempainpäiväraha-oikeuksia ja oikeuden syntymisen edellytyksiä ei tässä vaiheessa ehdoteta muutettavaksi. Ehdotus ei näin ollen sisällä ratkaisua kaikkiin Lapset ja rekisteröity parisuhde -toimikuntamietinnössä esiin nostettuihin kysymyksiin, mutta on merkittävä edistysaskel yhdenvertaisessa kohtelussa.

Lapsiperheiden tukeminen on hallitusohjelman keskeinen tavoite. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää omassa toiminnassaan tärkeänä perheiden tukemista siten, että perhemuotojen moninaisuus otetaan mahdollisimman hyvin huomioon. Kehittämistyötä tehdään yhdessä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2006

Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 888/2006 rd undertecknat av riksdagsledamot Rosa Meriläinen /gröna:

Ämnar regeringen genomföra de förslag som lagts fram av kommissionen för frågor kring barn i registrerade partnerskap?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Senast i samband med det skriftliga spörsmålet SS 800/2006 rd granskades vilken ställning makar som lever i ett registrerat partnerskap har med tanke på jämlikhet och rätten till föräldradagpenning. Liksom då konstaterades i svaret är bestämmelserna i gällande sjukförsäkringslag kategoriskt förknippade med föräldrarnas kön, och vidkänner inte en familjeform som parter av samma kön registrerat som sitt partnerskap enligt lagen om registrerat partnerskap. Parterna i ett registrerat partnerskap har under dessa omständigheter en annan ställning i fråga om rätten till föräldradagpenning än par som består av en man och en kvinna i samboförhållande eller äktenskap.

Till riksdagen har under höstsessionen överlämnats en proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och

ersättning för arbetsgivarkostnader. I propositionen ingår ett förslag till att föräldrapenningsperioden skall kunna fördelas mellan parterna i ett registrerat partnerskap. Förslaget gäller en fördelning av föräldrapenningen både när ett barn föds eller adopteras av den ena parten i ett registrerat partnerskap. På samma sätt som för gifta makar förutsätter rätten i princip att någondera parten i ett registrerat partnerskap har rätt till föräldradagpenningens förmånen.

I regeringens proposition har utvidgningen av rätten till familjeledighet avgränsats så att den uttryckligen gäller en fördelning av föräldrapenningsperioden. I det här skedet föreslås inga ändringar i de övriga rättigheterna till föräldradagpenning eller i förutsättningarna för att rättigheten skall uppstå. Förslaget innehåller alltså inte en lösning på alla de frågor som lyfts fram i betänkandet av kommissionen för frågor kring barn i registrerade partnerskap, men är ett stort framsteg mot en jämlik behandling.

Ett centralt mål i regeringsprogrammet är att stödja barnfamiljer. Social- och hälsovårdsministeriet ser det som viktigt att i sin verksamhet stödja familjer så, att familjeformernas mångfald beaktas så väl som möjligt. Utvecklingsarbete utförs tillsammans med de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

Helsingfors den 30 november 2006

Social- och hälsovårdsminister Tuula Haatainen